

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.
" " " " 1/2 anu . . . 2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 " — "
" " " " 1/2 " . 3 " 50 "

Pretiuu insertiuniloru:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze Redactiune
dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la
institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la
secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
din Aradu.

Louis Adolphe Thiers.

(1797. Aprilu 16. — 1877. Sept. 3.)

Barbatulu celu mai ilustru alu veacului alu XIX-lea, paladiulu tuturoru principiiloru liberali, gigantele, care nu cunoscea nici regressu, nici stagnare, ci numai progressu, octogenariulu Thiers nu se mai afla in viétia. Telegrafulu anucià lumei inca la 3 Septembre n. scirea cutrieratória, cà eliberatoriulu Franciei dela anulu fatalu 1871 a parasitu acésta lume sgomotósa, fiendu lovitu de apoplessia.

Osamentele pamentesci i-s'au inmormmentatu in biseric'a invalidiloru ieri in 8 Sept. n. cu pomp'a cea mai mare, ce se póte face unui moritoriu.

Thiers s'a nascutu la 16 Aprilu 1797 in cetatea Marsilia; din fiu de comerciantu prin geniulu seu s'a inaltiatu pana la trépt'a cea mai inalta, la care pote ajunge unu cetatianu. Studiandu drepturile si-a deschissu carier'a, fora se fia batutu la usile cuiv'a dupa protectiune. Vrendu a-i face biografi'a, amu trebui se scriemu intréga istori'a Franciei dela anulu 1820 pana astàdi; dar mai multu! amu trebui se analisàmu istori'a tuturoru evenimenteloru politice ale Europei dela 1830 pana in presente; séu si mai corectu! amu trebui se insiràmú intregu istoriculu desvoltàrei culturali a omenimeii din una diumetate de veacu; vomu revení inse alta data asupra acestui magazinu de idei salutarie.

Massim'a vietiei sale à fost se franga lantururile despotismului, se alunge de pre orisontele tiei sale sí de pre alu lumei intregi norii cei fiorosi, cari despartieú omenimea de radiele cele vivificatorie, si astu-feliu se védia pre pamentu adeverulu sí dreptatea impartendu din mana plena la fia care muritoriu benecuventàrile loru.

Sí lumea a intielesu fórte bene planurile sale, ceea ce a si documentatu la anulu 1871, pre candu

se aflá densulu in fruntea tiei sale, cà-ce in locu de 5 i-a pussu la dispositia 43 de miliarde.

In istori'a omenimeii viéti'a unui omu insemnéza numai unu minutu; viéti'a celebrulu Thiers insemnéza inse unu veacu intregu, de ora-ce cu densulu si in mare parte printrensulu s'a edificatu palatiulu celu strelucitu alu libertàtii si progressulu popóraloru. Daca nu a potutu ajunge diu'a cea marétia, dupa care a oftatu si luptatu neincetatu, a ajunsu atât'a se-si crésca una falanga de eroi, cari voru luptá cu demnitate, pana candu voru ajunge la tient'a gloriosulu loru conducetoriu.

Nu numai Franci'a s'a imbracatu astàdi in negru, intrega latinitatea din occidentu si orientu, iubitorii de progressu ai Europei, ai lumei intregi suspina astàdi dupa marele apostolu alu libertàtii. Pierderea e nespusa pentru Franci'a, daca avemu in vedere intrigele si machinatiunile fractiuniloru despotice; dar spiritulu lui Thiers va pluti neincetatu preste fii sei si republic'a s'a in scurtu si-va serbá triumfulu. Noi Romanii inca suspinàmú din adenculu inimei, cà-ce nu mai avemu pre dascalulu celu mare, carele ni-a spusu modulu si ni-a aretatu calea, pre care potemu se ni-ajungemu pusetiunea meritata. „Iubiti studiulu, si fiti setosi de progressu; adorati libertatea; luptati pentru independintia,” a disu fiulu comerciantelu din Marsilia catra junimea romana la 22. Sept. 1874. Aceste cuvinte de Mentoru au strabatutu inimele natiunei intregi, si le va urmá cu fidelitate in tóte afacerile sale.

Veniti dar micu si mare se depunemu pre mormentulu celu mai eminentu barbatu alu veaculu tributulu nostru de recunoscintia si se-i dicemu: Eterna memori'a Lui!!!

La inceputulu anului scolasticu

„Fiule din tineretile tale alege
invetiatur'a, si pana la carun-
tetile tale vei aáá intieptu-
ne (Sir. 6. 18.)

Sunt momente in viétia, in cari inim'a nóstra intru atât'a este petrunsa de cutare semtiementu, ce ne preocupa, încátu organulu, ce are missiunea a comunicá semtiemintele nóstre altor'a, nu afla espressionaile nimerite, prin cari se póta manifestá acele semtieminte asia, precum pretinde intensitatea si puterea loru interna. Ca unu astfeliu de momentu ni-se infacisiéza momentulu, in care scriemu acestea. Mai sunt vr'o doue trei dile si éta cà sosese diu'a aceea memorabila, in carea se redeschidu usile marelui sanctuariu, cu problem'a si missiunea de a conduce pre omn la lumina, putere, viétia, si fericire. „Lumina, putere, viétia si fericire,“ éta aci espressa pre scurtu tient'a activitáti celei neobosite si idealulu dorintieloru ferbinti precum ale individiloru, asia si ale tuturoru popóreloru din lume!

O privire fugitiva preste lume si preste starea actuala a omenimei ne infacisiéza inse o mare diferentia atâtu intre individi, câtu si între popóre, asia încátu egalitatea, cea multu buciunata in lume se pare a fi esilata pentru totdeauna din mediloculu omenimei. In totu loculu intempinàm avuti si seraci, domni si servitori, popóre avute si serace, popóre ce inflorescu si se inaltia, si éراسi altele in decadintia si devenite sclave.

Caus'a acestei diferentie ce se aréta intrunu modu atâtu de eclatantu, nu mai este pentru nimenea misteriu astadi, candu in totu loculu trebuie sè se recunósca de caus'a acestei diferentie: amórea si interesulu, ce-lu aréta, si seriositatea, cu care se pune la lucru individulu, sèu popórele facia de aceea casa in multe locuri nensemata si parasita, facia de aceea institutiune de multe ori nebagata in sèma, ce o numimu „scóla.“

Scól'a inaltia pre omu la demnitatea data lui de creatoriulu seu de „domnu si stepanu;“ lips'a de scól'a lu-degradéza lu-despóia pre omu de demnitatea sa, si lu-face selavu altora. Poporulu, care scie se grigésca de ea, si si-concentréza tóte puterile spre promovarea causei scolari, acel'a póte privi cu tóta sigurantia inaintea sa unu viitoriu mare; ér celu ce o desconsidera si nu aréta facia de acésta cauza mare atentiunea, ce o recere, si-vede inaintea sa mormentulu.

Marele barbatu alu Franciei, Gambetta rosti intrunu discursu alu seu tienutu la 1871 urmatórele: „Franci'a a fost invinsa de alte popóre mai pucinu dotate cu talente eminente, decâtu noi, dar dedicate cu totulu progresului, in timpu ce Francia a remasu indereptu. Am dovedi la mana, ca se potu motivá, cà tóte calamitatile, ce au venitu asupra tierii nóstre sunt numai rezultatulu inferioritáti in cultura. Noi am fost invinsi de nesce dusmani, cari ne au intre-cutu prin precautiunea, disciplin'a si scientia loru.“ Éta aci prin unu esemplu viu motivate cele de sus.

Franci'a cea mare ingenunchia inaintea unui inamicu, carele nu de multu se paré, cà este facutu de dens'a pentru totdeauna imposibilu de a se mai redicá. Si una parte si alt'a si-multiunesece starea sa actuala numai amórei si seriositáti, cu carea s'au angagiatu la lucru in caus'a cea mai mare din lume, in caus'a invetiamentulu.

Acésta cauza mare preocupa astadi mai pre sus de ori ce pre tóte popórele, ce dorescu a avé viétia si viitoriu. Numai prin promovarea acestei cause si-vedu ele astadi asigurata esistentia si viétia.

Daca alte popóre mai mari si mai puternice ca noi si-vedu amenintiatu viitoriulu prin sborulu si aventulu, ce lu-ieau altii in desvoltare: câtu de mare trebuie se fia la noi ingrigirea de viitoriulu nostru, la noi cari abia ieri alaltaieri am intratu in er'a redeseptárii si regenerárii nóstre nationali?

Suntem unu poporu, carele pe terenulu culturii abia am trecut preste inceputu. Ca incepetori inse avem de a tiené in desvoltarea nóstra concurentia cu alte popóre, cari au traitu, si traiescu in conditiuni mai bune, si astfeliu dela noi se pretinde, se prestàm mai multu ca altii. Precumpanindu acestea si altele de natur'a loru, au ne va prinde mirarea, vedindu pre unulu si altulu indoindu-se in inim'a sa de succesu? Candu privimu inse in giuru de noi si vedemu in poporulu nostru unu poporu vigorosu si neatacatu de cangren'a coruptiunei, candu eugétàm, cà forciile unite invingu orice obstaclu: atunci trebuie sè se nasca in noi o credintia firma, cà activitatea nóstra pre terenulu invetiamentulu va fi mai curendu mai tardiu incoronata de succesulu doritu, va fi insocita de binecu-ventarea lui Dumnedieu. Timpulu trece cu iutiél'a ventulu, si mane poimane vomu fi chiamati se ne dàm sém'a de faptele nóstre, cum ne vomu scusá inaintea dreptulu judecatoriu, daca vomu intrelasá a ne concentrá puterile facia de ce avem mai scumpu, facia de educatiunea fiiloru nostri, facia de viitoriulu nostru?

Éta prim'a Septemvre, foculariulu de lumina, scólele nóstre se redeschidu, si a sositu momentulu, in carele mai multu ca ori candu ni se da ocaziune, ca se ne esprimàm prin fapte amórea catra biserica, natiune si omenime preste totu. Se pare, cà o voce puternica plutesce in momentulu acest'a asupra capeteloru nóstre, admonandu-ne cu tóta seriositatea se ne aducemu aminte de originea nóstra cea mare, si se nu profanamu sangele celu nobilu, ce curge in vinele nóstre. Acésta voce puternica este vocea creatoriului nostru, este vocea lui Dumnedieu, carele ne chiama a desvoltá si inmultí talentele depuse in atât'a abundantia in poporulu nostru.

Caus'a acést'a mare nu este, nu póte fi grea, ea nu apésa numai umerii unei clase, ea este in proportiune impartita preste intregu poporulu nostru. Nu este între noi nici unu omu atâtu de nensemnatu, carele se nu póta concurge cu denariulu seu intru promovarea ei; si éراسi nu este omu atâtu de insemnatu carele se nu póta vedé, si sè nu se póta con-

vinge, că lucrarea intru a promovă această cauză este muncă cea mai demnă, și sucursul cel mai frumos și cel mai folositoriu, ce-lu poate da cineva națiunii sale și omenimei întregi.

Natură dată toate vietățile cu cele necesare pentru susținere și viață, în timpul ce omul vine gol pe lume, forțele necesare pentru viața le aduce cu sine numai în germine, ele trebuiesc dezvoltate prin munca și sudoare proprie în școală. Precum albină adună mierea și ceară din flori: tocmai așa trebuie să castige omul prin școală cunoștințele necesare, cari devin pentru el totu atâtea forțe, și cari sunt basă a fericirii lui temporale și eterne.

La lucru dă aci cu toții în această cauză mare, pentru că făcându-o să triumfeze, asigurăm și salvăm pentru veci existența și viitorul nostru bisericesc și național.

Crearea și dezvoltarea spirituală primitivă a omeniei.

(Urmare.)

Din cele premerse putem vedea, că în perioada prima a predomnă consolidarea și și-a ajuns la maximum; într-o două s-a continuat consolidarea, dar pe lângă densă s-au dezvoltat o multitudine de substanțe prevăzute cu putere decompunătoare, s-au putut dice și putere distructivă. În fine din substanțele aceste resariră materiile organice și viața în sensul strins. Așa dă pe lângă consolidare să nască o altă putere, careă lucră chiaru contra celei de înainte și nisă se-o nimicescă. Din luptă acestor puteri contrare să nască pământul cu locuitorii săi. Între combinațiunea primă și între materia organică jace un siru neîntrerupt de ast-felii de combinațiuni, în carele fie care membru următoriu are mai puțină continuitate de câtu celu premergătoriu. Chiaru și materia organică e foarte schimbătoare; abia s-a putut observă în cutare forme, influențele externe o au și strepusă întraltă. Moabilitatea acestă formă primă caracteristică a materiei. Organismele reprezintă puterea aceea distructivă în dimensiuni totu mai mari, asupra regnului neorganicu lucră distrugându-l, lu-nimicescu, primindu-l în sine. Ceea ce a trecut odată prin organismu nu se mai întoarce în pământ în formă și însușirea de mai înainte. Așa dă perioada a treiă este perioada activității organice, sau a distrugerii regnului neorganicu și transformarea lui în regnu organicu.

Abia perioada acestă, sau mai bine dându-se fenomenelor sale să permită să primim în adăncul puterilor naturii. Întrun timp totu creaturile și stadiile de pământu au formatu o putere totală, careă tîntă să creeze ființe noi de același felu. După tranzițiile și preparațiunile necesare apară odată creațiunile aceste, dar adese ori împreunate cu schimbări enorme. Reportul ființelor create contra puterile creatorie eră chiaru acela, ca și între prunci și părinți. Organismul celu nou avu înseși destinațiune dublă; de o parte prin activitatea s-a trebu să contribuiescă la formarea unui timpu nou cu împrejurări noi, de alta parte înse trebu să pastreze și puterile, care la'u formatu, de ora-ce pământul trecu numai parțialmente în stadiul celu nou, prin urmare la tranzițiune completă avu lipsa și de restul puterii vechi. Dacă e, că dezvoltarea progresivă se nu suferă, atunci e necesitate absolută, ca se să pastreze totu puterile, ce le-a dezvoltat cându va natura; de aceea timpul prezentu poartă reprezentanții tuturor soiurilor de plante și animale, ce le-a produs cându va pământul, și anume în estensiunea, de care mai are

lipsa de densitate. Pre timpul atătoru revoluțiunii ale pământului se prepadă o multitudine de plante și animale și se pare că tocmai din ruinele acestor ființe plene de viață au rasărit organismele noi; dar nici odată nu s-a prepadit întreaga creațiunea premergătoare, precum nici chiaru o singură treaptă necesară pentru tranzițiune. Suntu mulți, cari afirmă, că din besicutiă prima în multe milioane de ani și prin reformări continue s-a dezvoltat întregu regnu animalelor și alu plantelor; dar în ce modu au putut lua organismele așa de varie dezvoltări, și de ce nu s-au nascut oameni din totu besicutiile, de ora-ce asupra tuturor au lucră puteri egali? La această s'ar putea obiecțiună, că dezvoltarea primitivă a besicutiilor dureza continuu, și că deosebitii membri ai regnului organicu aru însemnă numai trepte deosebite ale dezvoltării; dar nici prin această nu se poate esplică despartirea în regnu plantelor și alu animalelor, de ora-ce atunci ar' trebu să dicem, că pământul lucră neîncetatu altu-mintea și totuși produce neîncetatu aceeași. Nu ni-remane deci alta de câtu să presupunem în organismele prezente creațiune primitivă, și că acele organisme s-au pastrat neîntreruptu; întrînsele înse influențele externe au produs numai de acele schimbări, care se unesc cu ființa și destinațiunea organismului respectivu.

Istoria formațiunii pământului nu se încheia nici de câtu cu omul, foră a trecut numai întrun stadiu nou. Făcarea planta și fie care animalu a amplificat și potențat puterea naturii, dar omul, fiindu-că lucră liberu și consciu de sine, însemnează creșterea celu mai ponderos alu acelei puteri, de ora-ce planul și intențiunea lui intra adăncu în viața naturii și prin această se deschidă o nouă dezvoltare, careă progresă totu după aceleși legi ca și mai înainte numai câtu e potențată prin activitate nouă, mai înainte necunoscută. — Dacă vedem, că pământul s-a schimbat atătu de puțin, de cându i-dăteza istoria s'a, și dacă amu voi să deducem de aici, că totu se va dezvoltă în aceeași linie, ca și mai înainte, atunci avem numai să observăm, că întreaga durată a genului uman formă numai o clipă în istoria creațiunii, și creațiunea se va continuă ca și până acum, până cându și va fi ajuns scopul. Că de regula presupunem totu, că pământul a avut la început o temperatură foarte însemnată, care a scădit apoi pe încet uniformu, până în stadiul modernu, carele se poate privi de stadiul echilibrului temperaturii. De aici se conchide apoi mai departe, că nici cele alalte împrejurări nu voru mai pot să suferă schimbări însemnate, de ora-ce caldura — puterea aceea gigantică lucră într-o formă. În fapta înse e altmintea; avem date, care ni-spun, că scăderea temperaturii nu e într-o formă; temperatură s'a schimbat mai adese ori, dar astfel, că une ori a fostu mai înaltă, alte ori mai mică de câtu în prezentu, și de aici ni-potem esplică revoluțiunile pământului precum și deosebitele epoci ale creațiunii. Și cauză principală a acestor schimbări de temperatură a fostu însuși pământul, carele a lucră în diferite moduri, dar totu de-ună după legi anumite.

Tote procesele acestea au fostu numai acțiuni ale lumii neratiunale, a plantelor și a animalelor; dar ce rolă incompetentă omului în istoria dezvoltării pământului? — Avu o densitate numai chiamarea ființelor premergătoare, adică se continuă ca și densele dezvoltarea începută? Această nu se poate afirmă la nici unu casu, de ora-ce spre scopul acestă nu a avut lipsa nici de o însușire esențială. Natură nu a creatu nimicu foră de scopu; omul așa dă că membrul primu alu unei serie noi trebuie să aibă destinațiune deosebită de a ființelor premergătoare.

Schimbările de până aici, fiindu scosă din adevăratele fenomene ale naturii, ni-presentează două puteri, ună care legă și altă, care deslegă. Sub influența celei de înainte natura ar amură de totu, și ar fi data preda mortii

eternă, de aceea puterea a două o combate și o învinge; această e însăși viața, care a lucratu dela început, dar fiindu legată în materia, și-a castigat libertatea numai prin încetul, după ce s'a început procesul de formarea lumilor. Viața se desvoltă graduat și numai în omu și-recapeta destinațiune liberă. Regnulu neorganicu se manifesteaza numai sub influința esterne, dar celu organicu mai posedă afora de aceea și unu processu internu. În regnulu animalelor renasce mai întâi sensibilitatea și una via, care depinde dela influințele esterne dar și dela esperința. Numai în omu se areta voința aternându și dela rațiune. Considerandu asiă dara istori'a desvoltării pământului, materi'a e puterea, care lega adeca însăși moartea. Materi'a din sine și prin sine nu poate face nimicu, dens'a lega și nimicesce viața. Prin această materi'a se nisuesce se nimicesca viața cea liberă, o lega de sine, dar nu o poate nimici de totu. Numai prin legarea acestei se poate esplică formarea lumilor și manifestarea vieții; viața cea legată produce din atomulu celu secu molecula mobilă, și din d'aceste apoi s'a compus pământulu. Dar fiindu-că puterile închise în molecule stau spre olaltă întrunu reportu anumitu, de aceea tote fenomenele se potu întimplă numai după legi anumite, și aceste sunt legile naturii. Când s'a creatu materi'a, s'a pus totu odată și has'a moleculei și a tuturor fenomenelor naturii până la omu. Viața cea liberă înse porta în sinulu seu lumie, și nu remane neactivă în desvoltarea s'a, ci intra în procesele lor, dar și aici numai după anumite legi, care aterna dela modulu, cum lucreza acele procese asupra vieții libere, adeca de ce natur'a e contraacțiunea s'au legea reacțiunii. Pana la crearea omului acțiunea pământului asupra vieții libere a fostu numai dependentă, prin urmare dependentă a trebuit se fia și reacțiunea. Raportulu se schimba, îndata ce se ivesc ființa rațională; spiritulu celu liberu nu mai aterna dela legile necesității, activitatea s'a liberă provoca reacțiune corespunzătoare. Tote procesele naturii avura aumai unu scopu, numai una tinentă și această a fostu crearea ființelor raționale; tote celealalte au fostu numai preparative. Nenumeratele combinațiuni câte s'au perondat pana la materiile transitorie, adeca dela materi'a cea diformă neorganică pana la omu, aceste tote au fostu necesare pentru ca se creze în omu puterea, care ar fi în stare se elibereze viața cea legată s'au se nimicesca moartea. Omulu i-s'a venit sorteaza cea mai grea, dar și cea mai frumoasă, adeca nimicindu materi'a se-si creze spiritulu seu din puterea s'a proprie.

Propri'a viața e spiritulu, e domnedieu; atribuțiile sale necesare sunt: infinitulu întimpus și inspatiu. Spiritulu, care nu cugetă, nu e spirit; viața, care nu creze, nu e viața; prin urmare cugetarea și crearea sunt un'a la domnedieu, la spiritulu, și cugetulu lui domnedieu este lumea. De ora-ce înse domnedieu nu poate fi domnedieu fora se cugete, adeca fora se creze, de aceea creațiunea nu are începutu nici capetu.

Domnedieu a creatu înse lumile din sine însuși, din părți de ale sale, care și-le contra pune, pentru ca se le traga érași la sine prin procesulu desvoltării lumilor. Lumea asiă dara în esența nu e chiaru domnedieu, fora numai unu ce obiectiv alu seu, carele érași se rentorce la sine, de ora-ce porta în sinulu seu aplicare spre această. De aici resulta, că nicairi în natura nu se întimplă nascere, ci numai trecere dela una formă inferioară la alt'a superioară cu scopu de a se apropiă totu mai tare de ființa supremă. Totu odată resulta, că spiritulu celu liberu, întorcendu-se în viața universală, nu-si poate pierde conștiința s'a caracteristică; această se poate întimplă numai atunci, cându lu-va legă materi'a de nou. Asiă dara în natura domnesce numai una lege supremă, în care convinu tote legile naturii, adeca nisuinti'a după libertate, după eliberarea spi-

ritului. Acestei legi i-se închina atâtu natur'a cea moartă, câtu și cea via. Acesta lege conține pentru omu întregu moralulu, care l'amu putea exprimă astu-feliu: cine urmeza acesteilegi, cine și-promoveza libertatea proprie și a semenilor sei, acel'a ascultă de voi'a lui domnedieu; cine lucreza în contra, acel'a și-omora spiritulu seu propriu, se înstraineza de destinulu seu și calca érași pretrept'a animalică. Omenii ca ființe libere și-creze însisi viața posterioră, domnedieu nici nu-remunereza, nici nu-i pedepsece, această o facu ei însisi. Pre nisuinti'a catra libertate se bazeza desvoltarea progresivă a pământului, și nisuinti'a aceea nu sta loculu nici nu regrezeza. Istori'a formațiunii pământului ne învetia, că paușă activității e numai parută; în timpulu acest'a se coaduna mai multe puteri și aceste apoi promoveza desvoltarea cu una repediune și imposanța miraculoasă. Relațiunile terestre nu suferu forme stagnante, pentru că după stagnare ar trebui se urmeze nimicirea totală și această e contra legii divine. Omenii adereza deci la progresu, pentru-că la din contra crearea lor nu ar fi corespunsu la scopu, înse creațiunea nu cunosce erori. Individii, mă! și grupe de popora potu nisui contra legii divine, dar prin această și-prepareza însisi mormentulu, de ora-ce nici o putere terestră nu pôte frange legea supremă. Din lupt'a poteriloru contrarie s'a nascutu lumea fizică; lupt'a acțiuniloru de a legă și deslegă se continua și prin lumea spirituală a omenilor, dar victori'a nu e dubia, în fine totu la libertate ne conduce.

Îndata ce esaminăm nepreocupați fenomenele naturii, și le esplicăm de ajunsu, ne vedem necesități se ni-formăm contemplatiunea de mai susu, care are de basă pre ființa supremă, adeca pre domnedieu ca inteligința supremă, pre langa carele nu pôte esista nimicu, ce nu s'a făcutu dintrensulu s'au printrensulu. Ceea ce s'a despartitu înse astu-feliu de densulu, nu mai e elu însuși, ci unu ce contrariu, carele în desvoltarea lumilor și-pierde din însușirea această și în fine érași se rentorce la Domnedieu. Rentorcerea această se întimplă prin processulu celu mare, carele se numesce „viața lumii.“ Ori ce naturalismu nepreocupațu conduce la acestu principiu, carele se numesce „principiulu puterii de a eliberă s'au a deslegă.“

Aici e locul se amintimă cev'a și despre celu alaltu sistemulu, carele s'a desvoltatu celu pucinu de odată, deca nu mai înainte ca celu de întâi, și carele s'a estensu forte. Sistemulu acest'a nu cunosce nimicu afora de materia, carea esista din veci și va dură în veci și e providuță cu anumite însușiri și poteri, ce constringu pre particélele materiale se se combineze și astu-feliu se formeze corpuri noue, care posedu apoi însușiri noue mai înalte. În fia care combinațiune nouă se ivescu deci totu mai înalte însușiri, pana cându dela unu timpu se nasce materi'a organică și viața; aceste continua desvoltarea pana la omu, carele e scopulu întregulu procesu de pana acumu. Viața e numai naturală, adeca spreșiunea activității materiei. Ceea ce se numesce spiritulu și lucreza în noi prin materia dar totuși e cev'a deosebitu de materia, aceea nu esista. Funcțiunile asiă numitululu spiritulu isvorescu din acele părți ale materiei organice, care se numescu creeri și sistemulu de nervi. Acumu deca more omulu, materia această érași se despartiesc în elementele sale, asemenea și spiritulu, carele nu e alt'a de câtu manifestarea puterii din acea materia. În sistemulu acest'a domnedieu e complexulu tuturor spiritelor omenesce; spiritulu singuratecu dispăre, é spiritulu universalu traiesce în veci, de ora-ce totu renteneresce. Omulu înca e nemeritoriu, întru catu materi'a corpului seu după moarte intra întralte orgașisme noue.

Sistemulu acest'a face furor mare mai alesu în dilele noastre și cene nu lu-profeseza, usioru poate se fia timbratu cu epetete neacceptate. Cene cunosce raportulu atătoru dire-

etiuni filosofice catra scientiele naturali, acel'a nu se va mirá de locu, deca filosofi'a mai noua ne-a condusu pre acesta cale. Dar sí esperienti'a — bas'a principala a scientieloru naturali — inca ni pote conduce la acestu sistem, pacesindusi marginile sale naturali. Cumpan'a de o parte, cucitul si microscopulu de alta parte ne voru chiarificá totu mai multu despre processele naturei, voru amplificá materialulu sí voru contribuí neincetatu pentru sigurantia edificíului, pre carele in fine totu nu mai spiritulu lu-va poté indepleni. Esperienti'a ce e dreptu e sufletulu scientieloru naturali de astádi, dar asupra lucrurilor ultime nu pote decide singura.

Sistemulu acest'a, carele inca purcede dela processele naturei, dar divergeza de celu alaltu intru esplicare, se pote numi „principiulu materiei,” pentru-cá pornesce dela materia sí din acést'a desvolta lumea printrunu processu internu; aice se presupune adeca potenciarea propria a poteriloru, ceea ce insemneza actiune fora causa, prin urmare cev'a imposibilu. Mater'a nu traiesce sí nici nu cugeta, dar prin combinatiunile sale totusi ajunge la viatia sí cugetare, prin urmare din sine se aventa pana la omu. Contrastulu acest'a ni opresce de a mai face observári asupra acestui sistemu, de ora-ce pre langa tote consecintiele splendide, ce se potu derivá dintrensulu, totusi in lini'a ultima nu i-aflámu ver unu nume mai acomodat, de câtu se-i dicemu „doctrin'a egoismului;” acést'a subjuga sí apoi nimicesce libertatea, impiedeca desvoltarea spiritului sí se incerca a-lu nimici.

Se comparámu acumu pussetiunea ómeniloru din ambele sisteme! Dupa sistemulu primu omulu de impreuna cu domnedieu e creatoriulu libertátii sale adeca a spiritului seu, sí odinora aflanduse in intregu totu se va mai simti ca parte a intregului, dupa cumu si-a implenitu chiamarea de pamentu. Ajungundu-si inse genulu omenescu scopulu adeverat, atunci a ajunsu totu odata sí la suprem'a fericire terestra. — Dupa sistemulu alu doilea inse omulu e avisatu numai la viatia terestra sí scopulu supremu i-consta intru gustarea placeriloru neconturbate, cá-ce nu esista datorintie, ce li-s'ar opune; cultur'a apoi urmaresce numai unu scopu, adeca rafinarea vietiei sí a placeriloru sale. Suntu multi, cari marturisescu pre facia, cá apartienu cu sufletu sí cu trupu la sistemulu acest'a, dar suntemu convinsi cá in internulu lor se petrece una lupta crancena intre amendoue sistemele aceste sí cá victori'a — daca nu s'a decisu — cade pre partea celui d'antáiu. Cumu-cá sistemulu alu doilea a cuceritu multime de aderenti, caus'a o-aflámu numai intru aceea, cá cercetările s'au estensu numai preste párti singuratece ale naturei intregi; retacirea se nasce inse mai alesu atunci, candu nu posiede omulu destule cunoscintie despre natura. Ce e dreptu nici sistemulu primu nici alu doilea nu au teorii, care se esplice tote fenomenele naturei; suntu inse multe teorii despre párti singuratece, cari stau in contradicere directa, esaminandule mai de aproape; má! potemu dice cá scientiele naturali suntu bogate in astu-feliu de contraste sí voru mai fi sí pre venitoriu, de ora-ce in filosofi'a naturei numai atunci potemu face progresse, deca presupunemu, cá motorulu premergenemidilocitactivitátii.

Vorbindu despre amendoue directiunile aceste, amu intratu in period'a a patr'a, care se numesce „period'a activitátii spirituali;” dar fiendu cá amendoue principiile trecu prin natura, deci ambele trebuie se convina in procesulu naturalu alu activitátii spirituali; cunoscintia lor deci ni-va usurá preceperea fenomenelor din period'a a patr'a.

Mai suntu apoi si alte directiuni, dar nu le amintimu aici, de ora-ce tote se potu reduce la un'a s'au la alt'a din cele de susu; dar atát'a e de insemnatu, cá tote pornescu din natura, adeca dela adeveru.

Afora de aceste mai esista apoi unu sistemulu forte estensu, despre carele inse nu vorbimu nemicu, de orace intrensulu supremulu concade cu necuprensulu ceea ce nu ne pote conduce la adeveru.

(Va urmá.)

In cestiunea fondului preotimei romane gr. or. din dieces'a Aradului.

Un'a din esstiunile, ce a ocupatu mai multu spiritele celoru chiamati a lucrá in biserica dela rentrarea nóstra in viétia constitutionala a fost fara indoiéla cestiunea „ameliorarei dotatiunei preotiesci.” S'a recunoscutu adeca faptulu, cá biserica nóstra nu póte luá unu aventu mai insemnatu in desvoltarea sa pana atunci, pana candu organele chiamate a esecutá missiunea ei pre pamentu, nu voru fi provédute cu o dotatiune acomodata recerintieloru timpului modernu. Dreptu aceea s'au scrisu si s'au vorbitu fórte multe in acésta privintia, dar rezultatele obtinute au remasu pana acum nensemnate.

Sub astfeliu de impregiurári preotimea din dieces'a Aradului ingritua de sórtea de a viitorulu ei imbracisá cu mare caldura ideia de a si-inflentiá unu fondu propriu. A vedé pre preotime infientiandu-si unu fondu propriu, si punendu-si pre acésta cale o basa sigura la ameliorarea sortei ei, este fara indoiéla unu lucru, de care fiecare individu, carele doresce binele bisericei se póte numai bucurá. Cu tóte acestea se pare, cá se tientesce a se lucrá de óre cine, ca si acésta tendintia nobila dóra se se suprima inca in germine.

Pre candu scriému noi adeca in unulu din numerii trecuti, cá mai in tóte intreprinderile nóstre vine câte o „gura rea,” ce tinde a semená discordia; pre atunci trecuse degiá Délulu mare, si ocupase locu in colónele „Telegrafului Romanu” o corespondintia datata din Aradu, in carea se supunu unei critice pre câtu de aspre, pre atátu de nentemeiate statutele fondului.

Noi nu amu luá notitia de acésta corespondintia, pentruca suntem siguri, cá onoratulu publicu este convinsu, cá pre alocuri se scriu fórte multe lucruri, a càroru valóre tie ne abia câte doue trei dile, pana candu se desmintu din parte competentá prin descrierea obiectiva si nepreocupata a faptelor, si astfeliu se vadescu de simple scornituri, eflussulu vre unei ure personalu séu tendintie de a vatemá pre cutare séu cutare barbatu de ai nostri; dar considerandu, cá cestiunea fondului este o cestiune vitala in biserica, si cá intru respandirea ideii infientiarrii acestui fondu amu collucratu sí noi dupa puterile nóstre, vomu estrage unele din acea corespondintia, si vom publicá si deslucirile trimese „Telegrafului Romanu” din partea competentá. Corespondintele dupa ce dechiara, cá in interesulu publicu voiesce a face unele reflexiuni, incepe astfeliu :

„Mi-a facutu o mare placere” si bucuria, candu in „Biserica si Scóla” am cetitu despre infientierea acestui fondu. S'a scrisu unu siru de articlii despre acést'a pana astadi, vedemu, cu bucuria, cá fondulu a si intratu in viétia cu o programa multu promitietória, inceputulu dara a fost bunu, numai cá-aruncandu o privire asupra statuteloru mi-vine a dubietá, cá acestu fondu va avé viitorulu si rezultatulu doritu. Mi ar paré fórte reu, daca numai pe unu membru alu acestui fondu l'asi disgustá dela contribuire, ori in scadiementulu fondului asi contribuí ceva, nu, eu nu voiescu numai ca in favórea fondului se distámam despre statutele lui, cáci aseminea miscaminte in biserica nóstra merita acést'a.”

In acésta scurta introducere nu sunt, decátu numai doue contradicere. Odata se bucura corespondintele, cá a intratu fondulu in viétia cu o programa multu promitietória, si apoi totu in acelasi timpu si-perde bucuria — aruncandu-si privirea preste statute. Alu doilea nu voiesce se disguste pre nimenea dela contribuire, ci voiesce numai a discutá in cauza. Acésta discussiune pretinsa „nevinovata, si dóra sub masc'a de intentiuni bune” lasa se resuffle in pasagiulu ultimu alu corespondintiei nesce lucruri, din cari si orbulu póte vedé cu totul contrariulu. Luandu-se la critica §-lu 9. din statute, se dice cá si acésta intreprindere a preotimei nóstre va avé sórtea cutarei intreprinderi de aici din Aradu, si acést'a numai sub cuventu cá dupa statute „incasarile lu fondu se facu prin protopresbiteri, administratori protopresbiterali si prin alte organe ale contistorialoru eparchiali.”

Noi nu reflectamu la acésta imprejurare, afirmámu inse cá alusiunea este nenimerita, daca cumva in alusiune nu se cuprinde altceva.

In lipsa de spaciu amintim numai, că doue puncte le ataca cu deosebire corespondința, de care vorbim și anume, că ingrigirea și administrarea fondului este concrediuta prin statute numai preotilor,  r alu doilea c  isvórele fondului nu constau numai din contribuii dela preoti, ci si din alte venit, la cari preotimea are dreptu. Relativu la acestea in sa de asta data nu reflectăm nimic; ci las m se urmeze „Deslucirile” din partea competent . Ivindu-se in se neccesitatea ne vomu face datori'a cu alta ocaziune.

De asta data numai cu un'a ne mai sentim datori dlu corespondințe, si anume cu aceea, că nu este consultu a dechiară de „omu prepaditu si fara viitoriu” pe unu pruncu carele abia s'a nascutu. Daca statutele fondului corespundu seau nu cu ideii a si scopulu, se va aret  in practica, si asia se voru si modifică de organulu, care le a facutu dupa recentiele, ce se voru aret  in decursulu timpulu, ca si ori care lege din lume. Pana atunci este bine se astept m cu totii, si se ne ferim a seman  ura si discordia in sanctuariulu păcii.

Desluciri la „Reflessiunile” din Nro 63 alu „Telegrafului Romanu.”*)

In nrulu 63 alu „Telegrafului Romanu” din a. c. vedindu unele „Reflessiuni” neesacte asupra statuteloru fondului preotiescu din dieces'a Aradului, care ar put  mistifică adevverulu, si d ra ar desmant  pre unii si altii de a contribu  la sustinerea acestui fondu, me vedu indemnatu la urmatórele desluciri.

Din totu cuprinsulu riflessiuniloru asia se vede, că dlu reflectatoriu, pre semne ca mir nu, nu se p te impac  cu unu fondu preotiescu, infintiatu numai de preoti si pentru preoti, si asia iese in publicu cu invinuii asupra adunarei generale a preotimei: „c  acést'a n'ar fi facutu dupa placulu Dsale statutele, si c  intre venitele acestui fondu ar fi indusu si nesce bani publici, adeca: cuot'a din fondulu bisericescu fara se fi cerutu si invoirea sinodului la acést'a; apoi mai dice dlu reflectatoriu, că nu ar intentiun  nici stricarea fondului, nici a agită pre mireni in contra preotiloru.”

Desi adunarea generala a preotimei ar fi chlamata a respunde la tóte aceste invinuii, c ciri de o parte ea este invinuita,  r de alt'a numai ea p te spune, de ce a compusu statutele asia, si nu altmintrelea; totusi fiinduca acea adunare numai raru se intrunese, asia dar pentru ca si pana atunci On. publicu, si mai alesu pre cei ce ii-privesce fondulu, se nu se disguste de riflessiunile dlui x, trebue se dau eu ca notariulu comitetului deslucirile ce urméza:

Adunarea preotimei din dieces'a Aradului dupa ascultarea si invoirea aloru 600 preoti din intréga dieces'a in conferintiele tienute pe la protopopiate, si dupa preucegare matura si seri sa a votatu infientiarea unui fondu, din carele deocamdata se se ajutoreze numai preotii cei mai seraci si neputintiosi, apoi veduvelu si orfanii loru, si din care fondu cu timpul se se doteze toti preotii din diecesa.

Tóte venitele si isvórele, c te concurgu dupa statute in acestu fondu sunt numai preotiesci,  r nu si mirenecci, asia de exemplu: contribuiirile preotiloru, asia colectele, asia sessiunile din parochiile vacante, asia tacele si pedepsele dela preoti, in fine asia este si cuota din fondurile comune indusa sub l t. g.  . 4. alu statuteloru fondului, este o cuota ce ar compete preotimei din fondulu clericalu.

Daca dlu cu „reflessiunile” — carele se pare, că se int rce multu pre langa epitropia fonduriloru comune, ar fi studiatu numai incátu va menitiunea fondului clericalu, pre carele altcum lu-ar ta si numirea lui de „fondu clericalu”, s'ar fi convinsu, c  acel'a intregu este pentru preoti. Asia l'au destinatu fundatorii lui, si asia trebue se remana. Deci preotimea a avutu totu dreptulu, ba

si detorinti'a de a induce in statutele fondului preotiescu si cuot'a din venitul fondului clericalu, ca se vina si acestu fondu cu o parte din venitul seu intru ajutoriulu preotiloru seraci si necagiti, alu veduveloru si orfaniloru loru, precum i este menitiunea lui.

Daca dar adunarea preotimei in sperantia de a se impartasi si ea pe viitoriu din venitul numitului fondu clericalu, si insiratu si acea sperantia intre venitele fondului, spuna-ne dlu x ce crima p te fi aceea? p te fi unu lucru necorectu a pune intre isvórele fondului preotiescu si cuot'a, ce i compete preotimei dupa dreptu si dreptate din fondulu comunu clericalu? Nu credemu se fie vre o crima, daca s'ar insir  acolo macar si alte venit sperative, cum s'a si insiratu cele din colecte si testamente.

Daca dlu cu „reflessiunile” ar avé ceva semtiu de dreptate, ar trebui se recunósca, c  preotimea din dieces'a Aradului este cu destula considerare catra fonduri si catra trebile diecesei, candu din fondulu clericalu se ieau câtu 9000 fl. pe totu anulu, din care suma ea se multiemesce cu c te 800 fl. pe anu, si candu si ajutoriulu de statu de 15000 fl. pe anu, meniu pentru ajutorarea ei, lu-lasa intregu pe alte scopuri diecesane, la dispusetiunea sinodului.

Mai dice dlu reflectatoriu „c  trebue se si-esprime parerea de reu, că de ce a facutu comitetulu statutele fondulu, si de ce a tacsatu cu c te 200 fl. pe clericii, cari nu s'aru casatori cu fete de preoti, c ci priu acést'a s'ar impinge acei clerici se se casator sca cu fete de nemti, si jidani, pentru că toti romanii din dieces'a Aradului aru fi asia de seraci, câtu se nu p ta suportă tacs'a fondului.”

La acestea am a observă dlui x. c  statutele nu le a facutu comitetulu, ci adunarea generala, ceea ce trebue se v da ori cine le c t ce. Candu adunarea generala a preotimei a decisu tacs'a de 200 fl. pentru clericii, cari n'aru lu  in casatoria fete de preoti, n'a voitu se ii-impinga nici la casatoria cu germane, nici cu jidane — precum dice dlu reflectatoriu; ci toema din contra a voitu se ii-fer sca de preotese de jidani si de nemti, si se ii-indemne la casatoria cu fete de ale preotiloru nostri, si atunci n'au se dea nimic'a la fondu. Acele fiice de preoti voru fi celu pucinu de 100 de ori mai bune socii, dec tu cele recomandate de dlu cu „reflessiunile.” Dar va dice p te c  dlu cu riflessiunile, că unii ori alti clerici n'aru voi se se casator sca cu fiice de preoti; ci aru dori se se casator sca cu fiice de mireni de ai nostri, nu o potu face in se acésta din cauza, c  „toti mireni din dieces'a Aradului aru fi at tu de seraci, incátu n'aru pot  dă nici at t'a zestre fiicelor loru, câtu se póta ginerii loru plată tacs'a de 200 fl. la fondu.” La acést'a observu dlui reflectatoriu, că eu nu concedu, c  aru fi asia de seraci mireni nostri, precum ii-descrie densulu; ba n gu acést'a absolutu. Dar se punemu, — dato sed non concesso — că ar fi in adevveru asia de seraci, atunci clericii nostri totu nu aru put  lu  in casatoria fiice de mireni, c ci fiindu parintii loru seraci, nu le ar fi pututu d  crescerea cuvenita. Deci chiaru de ar stă si argumentulu acest'a adusa de dlu reflectatoriu, elu ar intari numai ratiunea conclusului din statutele fondului de a se avis  in c tva clericii nostri la casatoria cu fete de preoti, căci sunt mai bine crescute, si căci nu au de a solvi nici o tacsu.

De altmintrelea cine si-v rsa pung'a pentru unu fondu, precum a facutu si preotimea din dieces'a Aradului, are si dreptu se dispana cu banii sei prin statute asia, cum afla de bine, si chiar asia a facutu si adunarea preotimei. Cine s'ar semti nedreptatitu dintre preoti, se p te present  si reclamă in adunare generală, unde au cuventu toti preotii, c ti voiescu a participă, si unde se p te present  si dlu cu riflessiunile, daca este preotu, —  r daca este mir nu, d e pace preotiloru, se si-caute ei de trebile loru.

Vasilu Belesiu,
not. comit. fondului.

*) Aceste desluciri s'au publicatu in nrulu 65 alu „Telegrafului Romanu.”

Diverse.

— **Trup'a teatrăla** a domnului Petrescu a datu degiă trei reprezentatiuni, amusanu câtu se pôte de bine publiculu, care le a cercetatu; doue din aceste reprezentatiuni au fost cam reu cercetate din caus'a timpului nefavorabilu. Sperămu inse, că publiculu diu Aradu si giuru va imbracisiă cu mai mare caldura reprezentatiunea de deséra, de mane si de poimane.

† **Necrologu.** Michaiu Baru, notariu la județulu tractualu din Beiusiu, in 18 Augustu st. v. a. c. in etate de 29 ani a incetata din viétia. Pierderea acestui june bravu, ce tindea sperantiele celea mai frumöse pentru natiune o deplangu cu consangeni si numerosii lui amici si cunoscuti. Osamintele repausatului in Domnulu petrecute de unu publicu numerosu, s'au inmormmentatu in cumun'a Delani, loculu seu natalu, langa Beiusiu. Fia-i tierin'a usióra si memori'a eterna!

Concursu.

1—3.

Dupace fundatiunea fericitei Elena Ghiba Birta din Aradu, cu ajutoriulu lui Dumnedieu a devenitu in administrarea comitetului fundationalu; asia dar acestu comitetu avendu in vedere literile fundacionale escrie concursu pentru 12 stipendii de cate 200 fl. v. a. pentru 12 studinti din comitatele: Aradu, Bihoru, Bichisiu si Cianadu, dela cari se cere se dovedeasca urmatoarele:

1. Cumca sunt de religiunea greco-orientala si de nationalitate romani séu greci;

2. Cumca sunt orfani seraci, séu desi n'ar fi orfani, dar parintii loru n'ar avé mediloce a-ii intretiené la studii.

3. Cumca au absolvatu celu pucinu clasele elementare cu succesu bunu, si cu purtare buna morala, si-s'au promovatu in clasele normale. Cei cu mai multe pregatiri voru avé preferintia.

4. Rudeniile fericitei fundatrice si anume: succesorii acelora, cari se tragu dela parintele testatőrei Michaiulu Ghiba, fostu parochu in Bichisiu, si cele dela mama ei Ana Neamtiu din Ienopolea (Borosjenő) ori unde ar locu, vor avé intaietate facia de altii.

Recursele astfelu instruite se vor inaintá la presidiulu comitetului fundationalu pana in $18/30$ Septembrie a. c.

Din Siedinti'a Comitetului fundationalu. Aradu in 20 augustu 1877.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopu si presedintele Comitetului.

Aureliu Popoviciu, m. p.

notariu Comitetului.

1—3.

In urm'a concursului publicatu pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a elementaria rom. gr. or. de nou infiintata din **Kétegyháza** (cottulu Békés) nepresentandu-se mai multi recurinti, decâtu unulu; — prin acést'a se deschide concursu nou, cu terminu de alegere pe **14 Septemvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. cortelu cu gradina, — paie de incalditu, — apoi din fundatiunea **almásy-ana** — pana ce vor fi 2 invetiatori — câte 26 fl. si stolele indatinatate dela inmormmentári.

Dela recurenti nu se poftesce mai multu, decâtu calificatiunea receruta prin statutulu organicu, si atestatu de moralitate; avendu apoi — pan' la diu'a alegerii a se presentá la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea loru in cele ritualu.

Recursele sunt de a se substerne pan' la **12 Septemvre**, catra rrs. dnu protopresbiteru si inspectoru scolaru Petru Chirilescu in **Kétegyház**.

Kétegyháza, 22 Augustu, 1877. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Petru Chirilescu**, inspectoru scolaru,

1—3.

Pentru deplinirea statiuniloru invetiatoresci vacante din protopresbiteralulu **Halmagiului**.

1) **Risculitia**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru liberu si gradina de legumi, diu'a alegerii **5 Septemvre**.

2) **Dobrotiu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie**.

3) **Iomesti**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie**.

4) **Vati'a de josu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie**.

5) **Lungsióra**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **6 Septembrie**.

6) **Banesti**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a., 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a de alegere **6 Septembrie**.

7) **Ciuciu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie**.

8) **Magulicea**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a., 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie**.

9) **Lazuri**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie**.

10) **Dumbrava**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina diu'a de alegere **7 Septembrie**.

11) postulu de invetiatorésa la scólele tractuale din **Halmagi** cu emolumintele anuali: a) Salariu anualu 400 fl. v. a. b) pentru lemne 40 fl. v. a. cari se solvescu in rate decursive, c) cuartiru liberu si gradina, diu'a de alegere **8 Septembrie**.

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste posturi sunt avisati recurisurile loru provediute cu tóte documentele prescrie in statutulu organicu a le adresá respectivulu comitetu si a-le trimite subscrisulu pana in diu'a alegerii.

In contielegere cu respectivele comitete parochiale, **Ioanu Groza**, protopopu si inspectoru scolaru.

1—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a elementara din **Martihazu**, in comitatulu Bihariei, protopresbiteratulu Oradii-mari, inspectoratulu Cefei, — cu terminu de alegere pe **14 Septemvre st. v. a. c.**

Salariulu anualu invetiatorescu e: 76 fl. v. a. 12 cubule de grau, 2 orgii de lemne si $1/4$ sesie de pamentu; — cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu sunt avisati a-si substerne recursele loru provediute conform dispusetiuniloru statutulu organicu subscrisulu inspectoru cerc. de scóle in **Barakony p. u. Cséffa** pan' la terminulu de alegere.

Berecheiu 23 Aug. 1877.

In contielegere cu com. paroch. **Teodoru Papu**, inspectoru cerc. de scóle.

1—3.

Spre ocuparea postului invetiatorescu la scól'a II. infiintanda in **Tierenteazu** (Czernegyház) indiestratu cu emolumintele: 100 fl., 25 chible de grau, 10 chible de cucurudiu in bombe, 3 stangeni de lemne tari, 4 stangeni de paie spre incaldirea scólei, si cortelu liberu se deschide concursu pana in **8 Septemvre a. c.** candu se va tiené si alegerea; pana candu aspirantii cu cualificatiune receruta au a se presentá in vreo dumineca séu serbatőre in biserica spre documentarea desteritatii loru in cantare si tipicu; si a-si substerne recurisurile loru adresate catra Comitetulu parochialu inspectorulu de scóle tractualu in **Timisióra**. — Cei ce posedu cunoscenti'a limbei magiare si germane, séu candidatele de invetiatoresce, care aru poté invetiá si lucrulu femeescu de mana, voru avé preferintia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Mel. Dreghiciu**, prot. Thimis. si inspect. de scóle.

1—3.

Statiunea invetiatorésca din *Cenadulu serbescu*, cottulu Torontalului, protopresb. Banat-Comlosiului, prin trecerea in pensiune a veteranului Savu Opirianu devenindu vacanta, se deschide concursu cu terminu de alegere pe $14\frac{1}{26}$ *Septemvre*. a. c.

Emolumintele sunt: In bani gata 266 fl. v. a., 50 chible de greu, din cari $\frac{1}{4}$ i-compete invetiatorului pensionatu, 2 jugere pamentu estravilanu, o gradina de legumi de 350 stengini □, pentru 2 stengini de lemne 16 fl., scripturistica 6 fl. dela inmormentari mari 50 cr. mici 20 cr. Cuartiru liberu. — Dela dominiu 2 stengini de lemne in natura, si la o vaca pasiune gratuita. — Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt poffiti recursurile loru provediute cu documinte recerute conformu § 13 din st. org. si atestatu de moralitate, a le substerne subscrisului inspectoru de scóle in *Sieitinu*. Inainte de alegere au a se presentá in vreo dumineca ori serbetore in bisericu pentru a-si aratá cunoscinti'a in cantari si tipicu. Cei ce voru precepe limb'a magiara si germana voru avé preferintia.

Cenadulu serbescu 21 Augustu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Teodoru Popovicu*, inspectoru scolariu.

2—3.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu si cantoru in Comun'a Gurbediu, inspectoratulu Tincei se escrie concursu. Emolumintele sunt: 110 fl.; 24 cubule de bucate, 8 orgii de lemne, cortelu liberu cu gradina si venitul cantoralu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimite recursurile instruite in sensulu statutului organicu si adresate comitetului par. la subscrisului inspectoru scolariu pana in **7 Octobru. st. n. a. c.** in care di deminétia la 10 ore se va tiené si alegerea.

Tinca in 27. Augustu 1877. Comitetulu parochialu

In contielegere cu *Georgiu Dringau*, insp. cerc. de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea definitiva a statiunilor invetiatoresci din comunele *B.-Rogozu si Ciuntahazu*, inspectoratulu Ucurisiului, cottulu Bihariei cu terminu de alegere pe diu'a de **4 Septemvre** vechiu a. c.

Emolumintele impreunate cu aceste doué posturi sunt:
2) *B.-Rogozu*: in bani gat'a 40 fl. v.; a. in naturale 10 cubule, diumetate grâu, diumetate cucuruzu, 50 portioni fenu, 8 stengini de lemne, venitele cantorali si cuartiru cu gradina.

2) *Ciuntahazu*: in bani gat'a 64 fl. v. a., in naturale 15 cubule, diumetate grâu, diumetate cucuruzu, 100 portioni fenu, 12 stengini de lemne, venitele cantorali si cuartiru cu gradina.

Aspirantii la aceste posturi sunt poffiti a si-tramite recursurile — instruite in sensulu stat. org. — subscrisului inspectoru cercualu in *Ciuntahazu*, per **Ökrös**.

Ciuntahazu, 9 Augustu. 1877 st. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Ioane Catona*, inspectoru scolariu.

3—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scól'a romana gr. or. din comun'a *Ictaru*, comitatulu Temisiului, protteratulu si inspectoratulu de scóle alu Stassiasului, se escrie concursu, cu terminu pana la **29. Augustu, st. vechiu** a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt in numerariu 100 fl. 20. cr. grâu 20 de meti, cucuruzu in bombe 20 de meti, 8 orgii de lemne, din cari se incaldiesce si scól'a, — si 4. lantie de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursurile loru instruate conformu §-lui 13. din statutulu orga-

nicu si adresate respectivului comitetu parochialu, a le substerne parintelui protopopu tractualu si inspectoru cercualu de scóle *Georgiu Cratiunescu* in *Belintiu*, si a se infacisia intrun'a din Dumineci ori serbatori in biseric'a d'acolo, spre a-si aretá desteritatea in tipicu si in cantari.

Ictaru 31. Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Georgiu Cratiunescu*, protopopu si inspect. de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea aloru 3 statiuni invetiatoresci romane gr. or. din *Siria*. si anume: doué pentru clasele inferioére miste, adeca in care voru umblá baetii dimpreuna cu fetitiile dela 6—9 ani; ér alt'a numai pentru fetitiile dela 9—12 ani, unde se va propune si lucrulu de mana femeiescu

La cele doué d'antaiu recurrentii au a produce testimoniu, cá a absolvitu celu putinu clase normali si preparandi'a, si au depusu esamenulu de calificatiune; ér recurente la scól'a de fetitie numai acele potu fi admise, cari au calificatiunea prescisa adeca: au depusu esamenulu din pedagogia. — Alegerea se va intemplá la **29 Augustu** gustu a. c. st. v. ér recurrentii voru avé pana atunci a-se presentá in un'a dumineca seu serbatore la biseric'a de aici, de a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu, avendu recursurile bine instruate si adresate catra comitetu a le substerne Dlui protopopu si inspectoru cerc. de scóle *Georgiu Vasileviciu*. — Cu fie care postu sunt impreunate urmatorele emoluminte: 300 fl., 6 cubule grâu si 6 cucurudiu 9 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a cuartiru si gradina.

Siria (Világos) in 20 Iuliu 1877. st. v.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea *Georgiu Vasileviciu*, protopopu inspectoru cercualu de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la a III-a scóla inferioára infiintata de nou in comun'a *Sieitinu*, cottulu Cenadului, protopresbiteratulu Aradului cu terminu de alegere pe $\frac{4}{16}$ **Septemvre a. c.**

Emolumintele sunt:

In bani gata 100 fl. v. a., pentru 6 stingini de lemne 60 fl. v. a., pentru scripturistica 6 fl. v. a. 15 jugere pamentu estravilanu, si cortelu liberu; pentru incalditul scólei se ingragesce comun'a separatu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt poffiti recursurile loru provediute cu documintele recerute conformu §. 13. din statutulu org. si cu atestatu de moralitate, a le aterne subsemnatului inspectoru de scóle pana la diu'a alegerei; ér inante de alegere a se presentá in vre o dumineca ori serbatore in bisericu pentru a si-aretá cunoscinti'a in cantari si tipicu; recursurile intrate in diu'a alegerei nu voru fi primite.

Sieitinu $\frac{8}{20}$. Augustu 1877. Comitetulu parochialu. *

In contielegere cu *Teodoru Popovicu*, inspectoru cercualu de scóle

3—3.

Pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci gr. or. din *Iosasiu*, inspectoratulu Borosineului (Tenopolea), cottulu Aradului, cu terminulu de alegere pe **8 Septemvre** a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani gata 150 fl. v. a.; 5 cubule grâu, 5 cubule cucuruzu, 8 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a, cuartiru liberu cu intravilanu.

Recurentii au a se produca testimoniu de preparandia, de calificatiune si atestatu de moralitate.

Recursele arseate comitetului parochialu din *Iosasiu*, se voru trimite la oficiulu parochialu gr. or. in *Finisiu*, post'a ultima „*Guráhonecz*.”

Iosasiu 10 Augustu 1877. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Nicolau Beldea*, inspectoru scolariu.

Redactoriu respundietoriu: **Vincétiu Mangra.**